ГАБДУЛЛА ТУКАЙНЫҢ ТУУЫНА 135 ЕЛ

Быелгы язда татар мәдәниятенең күренекле иҗатчысы Тукаебыз тууның янә бер күренекле датасы – бөек шагыйрьнең 135 еллыгы билгеләп үтелә. Татарлар исемен дөньяга ишеттерүдә, милләтебезне танытуда Габдулла Тукай эшчәнлеге бәяләп бетергесез. Бүген без бөтен татарларның рухи кыйбласы булган Тукайның үз халкына калдырган олы мирасын өйрәнү, шәрехләү тарихы үзе дә гасырдан арткан чорда яшибез. Заманалар барышында илебез тормышында нинди генә кискен иҗтимагый үзгәрешләр булса да, Тукай шәхесен һәм иҗатын гыйльми өйрәнүгә алар тискәре йогынты ясады дип әйтеп булмый, Тукайны өйрәнү әле һаман саен тирәнәя генә бара. Бөек шагыйребез мирасын һәрьяклап игътибар үзәгенә алу бүгенге татар гуманитар фәненең иң мөһим тармакларының берсен тәшкил итә.

Күп дистә еллардан бирле шулай килә: Тукайга багышланган фундаменталь тикшеренүләрнең, әлеге шәхесне төрле яклап тагын да киңрәк ачуны күздә тоткан чараларны координацияләүнең үзәгендә, нигездә, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институты галимнәре тора, бу гамәлләрне тормышка ашыруда өлкән буынны яшьрәкләре алыштыра килә.

Шушы уңай традицияләрне дәвам иткән соңгы биш елда гына да Габдулла Тукайның тормышын һәм иҗатын фәнни җәһәттән өйрәнү эшләрен югары дәрәҗәдә башкарылган гамәлләр дип бәяләсәк, арттыру булмас. Шагыйребез әсәрләренең заман сулышын исәпкә алып төзелгән алты томлык академик басмасы дөнья күргәннән алып, аны тарату, презентацияләү, таныту кебек эшләрнең туктаганы юк. Шулай ук Габдулла Тукайның Институт тарафыннан шактый еллар дәвамында әзерләнгән, бүгенге ихтыяҗдан чыгып башкарылган персональ энциклопедиясенең дә, ниһаять, 2016 елда дөнья күрүе бөтен төрки дөньяда зур вакыйга булуын искәртеп китми мөмкин түгел, әлеге уникаль энциклопедияне таныту-күрсәтү эше дә – Институт галимнәре тарафыннан Тукайны өйрәнүгә керткән зур өлеш. Бөек татар милләтенең зур шәхесләре шактый күп, персональ энциклопедиягә лаек затларыбыз эшчәнлеге бүгенге көндә Институт галимнәре – текстологлар, әдәбиятчы һәм телчеләр өчен гаять актуаль мәсьәлә булып кала бирә.

Бөтен татар дөньясы бөек шагыйребезнең юбилеен каршылап, шигърият дөньясына зур әһәмият биргән бу көннәрдә Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институты Тукай мирасын

фәнни конференция кысаларында дөньяга чыгаруны максат итте һәм «XX–XXI гасыр мәдәни мохитендә Габдулла Тукай» дип аталган, тематикасына Г. Тукай шәхесен һәм иҗади мирасын күрсәтелгән чор тарихи-мәдәни һәм иҗтимагый-сәяси контекстында киңкырлы тикшерү-өйрәнүне сыйдырган Халыкара фәнни-гамәли конференция уздыру гамәлгә куелды. Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институты тарафыннан оештырылган әлеге чарада республиканың төрле фәнни оешмалары, югары уку йортлары галимнәре белән берлектә Россиянең башка төбәкләреннән һәм чит илләрдән дә катнашучылар җәлеп ителгән. Тукайга багышланган мондый конференциянең һәр биш ел саен традицион төстә уздырыла килүе үзе дә зур мәгънәгә ия.

Г. Тукайга багышлап уздырыла торган конференциянең быелгысы Институт тарафыннан һәм аның катнашында оештырыла торган Тукай атналыгын ачып җибәрәчәк зур чара буларак та үзенчәлекле. 23 апрельдә үткәреләчәк әлеге конференциядән тыш, Тукай атналыгы Татарстанда Г. Тукай әдәби музеенда узачак кызыклы чараларны, юбилей мөнәсәбәтле Арча педагогика көллиятендә, Казан мәктәп һәм гимназияләрендә тукайчы галимнәр белән очрашуларны, чит илләр, әйтик, Азәрбайҗан Фәннәр академиясендә Тукайга багышланган монография әзерләнү уңаеннан онлайн чараларны һ.б. ны үз эченә алачак дип планлаштырыла.

«Фәнни Татарстан» журналының әлеге рубрикасын махсус Габдулла Тукайга багышлауның максаты – шагыйрьнең иҗаты һәм шәхесе турында галимнәребезнең соңгы еллардагы табышларын үзәккә куюда. Алар милли әдәбиятта, сәнгатьтә, тәрҗемә һәм шәрехләүдә, социо-мәдәни контекстта Тукайны өйрәнүдә ирешелгән казанышларны тулыландыру җәһәтеннән әһәмиятле. Тукай иҗаты – татар милләтенең үткәнен, бүгенгесен, һәм киләчәген бәйләп торуы белән халкыбызны берләштерүгә, татар тарихи хәтерен яшәтүгә зур йогынты ясый торган маяк, шуңа да милли-сәяси мәсьәләләр аеруча кискенләшкән бүгенге чор өчен аның шәхесен һәм эшчәнлеген күтәрү гаять дәрәҗәдә актуаль. Төп юнәлеше милләтебез киләчәге өчен татар фәнен үстерүгә үз өлешен кертүдән гыйбарәт «Фәнни Татарстан» журналының бөек шагыйребез Тукайга биргән игътибары алга таба да милләтебез язмышына бәйле игелекле эшләр кылуга рухландырыр дип өметләнәбез.